

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Considerațiuni tehnice asupra compunerii Senatului în ipoteza reprezentării intereselor

(Comunicațiune făcută Secțiunii Juridice a Asociațiunii
pentru Reforma Socială în ședința dela 20 Decembrie 1919).

Dacă se admite sistemul bicameral, menirea Senatului nu poate sta numai în aducerea unei întârzieri la realizarea lucrărilor Adunării deputaților. Senatul trebuie să reprezinte altceva decât Camera; el are un rol propriu. Este astfel cu totul illogic, ca Senatul să nu fie decât numai rezultatul unei a doua manifestări a voinței aceluiaș corp electoral, consultat în acelaș timp și în acelaș mod de două ori. Un Senat eșit pur și simplu din sufragiul universal, după aceleași norme ca pentru Cameră, sau cu modificări neînsemnate, nu poate fi astfel un deziderat în organizațiunea noastră politică.

După ce norme trebuie alcătuit Senatul?

Principiul călăuzitor în această materie trebuie să fie ideea, că „corpul legislativ are să fie imaginea redusă a națiunii organizate” (Bluntschli); „această imagine trebuie să reproducă raporturile exacte ale totului și ale părților” (Mirabeau). Numai astfel Parlamentul va exprima „voința națiunii” sau, mai exact, va urmări scopurile practice pe care voința națiunii trebuie să le realizeze.

Intrebarea este prin urmare: în ce consistă „națiunea organizată”?

Din punctul de vedere fizic o națiune nu se compune din altceva decât numai din indivizi. Nu acesta este însă nici punctul de vedere al dreptului, nici acela al politicii.

Din punctul de vedere moral și sufletesc (aci intră și cel al intereselor), se va constata însă, că națiunea este rezultanta armonică și foarte bine

determinată a două elemente: 1) *indivizii* distincti și 2) un număr de cercuri concentrice sau întretăiate de *interese sociale*, cu atât mai numeroase cu cât se apropie de baza sistemului, adică de indivizi, și cu atât mai puține cu cât sunt mai aproape de vârful sistemului astfel constituit, adică de națiune. Aceasta ar fi, ca să spunem astfel, structura națiunii în spațiu. Se va constata însă ușor, că națiunea prin însăși esența sa durează și în timp: de aceea ea nu e constituită numai prin realitatea sa de azi, ci prin tot trecutul și viitorul său. Unitatea în timp a unei națiuni, legătura între prezent, trecut și viitor, stă în *cultura* ei: ajungem astfel la un al treilea și ultim element component al națiunii.

Indivizii, interesele sociale bine armonizate și cultura trebuie așa dar să între fiecare ca atare în compunerea unui parlament bine constituit.

Indivizii sunt însă reprezentați în Adunarea deputaților, aleasă prin sufragiul cel mai larg posibil și mai egalitar. Senatul are prin urmare să reprezinte cultura și interesele societății. Notăm însă în privința aceasta cu insistență că este vorba de interesele permanente ale societății și nu de acelea ale profesioniștilor ca indivizi: de aci va rezulta, că numărul profesioniștilor corespunzător fiecărui interes nu va fi luat în considerațiune pentru compunerea Senatului de cât în al doilea rând, după ce va fi apreciat fiecare interes din punctul de vedere general al națiunii.

Acestea ar fi principiile generale de directivă, pe cari ni le dă știința ca date în materia de față.

De aci înainte începe operațiunea de *construcțiune a tehnicei juridice*. Să nu uităm, că în orice construcțiune tehnică juridică, și prin urmare și aci, intră o cantitate de arbitrar; problema este numai a-l reduce pe cât posibil. Întâmpinarea unor dificultăți tehnice mari nu poate fi prin urmare în legislație un motiv pentru părăsirea unui prin

ciptu care se impune: trebuie numai să se caute cu stăruință o apropiere cât mai mare de acel principiu prin aproximațiuni succesive.

Pentru aceasta este necesar a se porni dela ideea, că Senatul ca și Camera trebuie să fie un corp cu adevărat democratic, ales printr'o consultațiune populară cât mai largă. Numai astfel se vor respecta principiile fundamentale ale organizațiunii noastre politice; numai astfel, pe de altă parte, prin comunitatea reală și cât mai pronunțată a isvorului lor, se vor putea evita conflictele acute posibile între cele două adunări.

I. O primă încercare, cea mai simplă, de organizare a Senatului ar fi pe baza sufragiului universal și direct, dar cu vot plural. Votul plural este instrumentul politic care poate da orice roade și s'ar cere; totul depinde de scopul în serviciul căruia este pus și în vederea căruia a fost organizat. I se poate pune deci ca scop de a da o reprezentare a *culturei* și a *experienței* națiunii pentru Senat.

Pentru aceasta s'ar institui sufragiul universal și direct, dar numai în favoarea cetățenilor de cel puțin 30 ani și s'ar acorda voturi suplimentare după împrejurări: celor căsătoriți, celor cu copii, celor cu titluri academice, celor cu o practică de cel puțin 15 ani în anume profesii, celor ce ocupă situațiuni morale și intelectuale superioare în organismul societății. Aceste două din urmă categorii mai ales pot fi astfel organizate în cât să aducă în Senat o reprezentare efectivă și distinctă a deosebitelor *interese*. Numărul voturilor suplimentare se va fixa numai după ce se vor constata cifrele statistice ale persoanelor din deosebitele categorii, spre a se putea cunoaște în chip bine lămurit rezultatul general ce se va obține după repartitiunea tuturor voturilor.

Această concepțiune, fără alt adaos, este cea mai simplă, dar este și aproximațiunea cea mai vagă față de principiile propuse, căci interesele superioare nu vor avea garanția de a fi distinct și lămurit reprezentate.

II. Intr'o a doua concepțiune, marile instituțiuni care se află în fruntea activității națiunii și care reprezintă interesele specializate, superioare și permanente (ele vor trebui bine enumerate prin lege; a se vedea o încercare de enumerare în anteproiectul de lege din 1918 al partidului liberal pentru reforma electorală), vor alege un număr de candidați, iar nu deadreptul de senatori, cum s'a propus și cum s'a și practicat la noi; între acești candidați trebuie ca sufragiul universal să aleagă pe cei cari îi convin: numai astfel se vor satisface *nevoile generale democratice* ale epocii noastre.

Așa spre exemplu: fiecare din instituțiunile enumerate prin lege va alege pentru fiecare loc de senator printre foștii parlamentari și miniștri ai fiecărui partid politic, care ca atare a participat la guvern în ultimii 20 ani și care va face o cerere în acest sens instituțiunii respective, câte cinci candidați. Numărul acestor candidați s'ar putea de altfel determina într'un mod încă mai rațional, fixându-l spre pildă în proporțiune cu numărul parlamentarilor pe cari i-a avut partidul respectiv în ultimii 20 de ani și cu durata mandatelor lor. În afară de aceasta, partidele ar avea facultatea de a prezenta și o listă de alte persoane, pe lângă lista parlamentarilor care s'ar constitui din oficiu. Printre toți candidații propuși de instituțiunile arătate din toate nuanțele politice, sufragiul universal ar alege pe reprezentantul definitiv al țării în Senat.

În caz când, ceeace nu s'ar putea ușor întâmpla, corpul electoral ar refuza pe toți candidații propuși pentru un loc, s'ar recurge la propunerea unor noi candidați: în acest caz s'ar putea anume propune un număr mai mare de candidați și s'ar putea introduce modificări ocazionate în compunerea instituțiunilor, mărindu-se cât mai mult numărul membrilor lor așa încât propunerea candidaților să se facă printr'o operațiune electorală cât mai democratică. Dacă nici în acest caz nu s'ar ajunge la un rezultat pozitiv, atunci se pot proclama aleși cei ce vor fi întrunit majorități relative.

Defectul acestei organizațiuni este că va fi relativ greu a se da fiecărei instituțiuni din cele care propun candidaturile o alcătuire atât de democratică, în cât să se evite posibilitatea or cărui conflict cu corpul electoral. Apoi, va fi foarte greu a se face în lege o enumerare satisfăcătoare a acestor instituțiuni.

III. Intr'o a treia concepțiune, care ni se pare cea mai completă, trebuie mai întâiu fixate cari sunt marile interese permanente ale națiunii și pe această bază se va elabora întreaga organizațiune înăuntrul grupurilor de cetățeni astfel obținuți. Este de observat că enumerarea va fi cu atât mai arbitrară, cu cât va fi mai complicată; trebuie deci o simplificare până la ultima expresiune posibilă.

Iată o încercare:

A. Agricultura.

1. Intreprinzătorii mari (dela 100 ha. în sus, de ex.)
2. „ mijlocii (dela 10 la 100 ha.).
3. „ mici (până la 10 ha.).

B. Comerțul și Industria.

1. Intreprinzătorii mari (dela 50000 lei în sus de ex.).
2. " mijlocii (dela 10000 la 50.000 lei).
3. " mici (până la 10.000 lei).

C. Munca (salariații în genere ai întreprinderilor agricole, industriale și comerciale).

1. Muncitorii intelectuali.
2. " mijlocii.
3. " manuali.

D. Capitalul

1. Rentierii cu capital dela 50.000 lei în sus.
2. " " între 50.000 și 10.000 lei.
3. " " până la 10.000 lei.

E. Cultura.

1. Titularii de diplome universitare cu 15 ani de practică în profesiunea lor.
2. Titularii de diplome universitare.
3. Titularii de diplome secundare sau anume diplome de meserii.

Este de observat, că în grupul comerțului și industriei se vor putea distinge subîmpărțiri generale, iar acestea la rândul lor se vor subîmpărți după cum va fi vorba de întreprinzătorii mari, mijlocii sau mici; astfel vor fi: comerțul propriu zis, finanțele, industria, minele, căile de comunicațiune, întreprinderile tehnice, etc. Trebuie de asemenea observat, că grupul capitalului are astăzi o însemnătate mult mai mică de cât celelalte, întrucât nu cuprinde pe nici un muncitor sau întreprinzător, ci numai pe rentieri, adică pe cei cari trăesc din munca și inițiativa altora. Acest grup poate prin urmare fi considerat ca mai puțin interesant din punctul de vedere general și s'ar putea chiar merge până la desființarea lui aci.

O operațiune importantă este distribuirea locurilor care se cuvin fiecărui grup în Senat. Iată, în ipoteza că s'ar exclude capitalul, o asemenea încercare pentru grupările mari; pentru subîmpărțiri se va proceda tot astfel mai departe, mai mult după însemnătatea lor de cât după numărul cetățenilor pe cari-i cuprind:

- A. *Agricultura*: 35% din totalul locurilor de senatori.
- B. *Comerțul și Industria*: 20% din totalul locurilor de senatori.
- C. *Munca*: 20% din totalul locurilor de senatori.
- D. *Cultura*: 25% " " " " "

Alegătorii se vor împărți astfel în mai multe grupuri și subîmpărțiri de grupuri, formând atâtea

colegii câte asemenea subîmpărțiri vor fi. Fiecare alegător va vota numai odată și anume fiecare în colegiul căruia aparține în chip firesc. În caz de evidentă legătură cu două colegii, alegătorul ar opta. Alegătorul trebuie să aibă cel puțin 35 ani. Pentru a da o mai mare greutate culturai și instrucțiunii, este de văzut, dacă nu s'ar putea eventual acorda celor din grupul culturai un vot dublu, unul în grupul acesta și altul într'unul din celelalte grupuri cărui fiecare alegător ar mai aparține.

În fiecare din colegiile astfel formate s'ar proclama sufragiul universal, egal și direct, aleșii trebuind a fi din sânul colegiului respectiv. Într'un al doilea sistem, fiecare colegiu ar prezenta numai o serie de candidați, prezentați după normele menționate mai sus (a se vedea concepțiunea a II-a), iar toți cetățenii țării, într'un singur colegiu, ar alege printre acești candidați pe reprezentanții lor în Senat prin sufragiu direct și egal.

Cele trei concepțiuni arătate de organizare a Senatului cuprind mai mult condițiunile electoratului. În privința elegibilităței, s'ar fixa de asemenea anume condițiuni spre a putea candida: de vârstă, cultură, profesiune sau situațiune socială.

În or ce caz este de notat, că multe din normele arătate aci numai în câte una din cele trei organizațiuni expuse se pot aplica și celorlalte; se vor întrebuița astfel numai acelea de cari va fi nevoie pentru atingerea scopului pe care partidele politice îl vor urmări în momentul când se va organiza Senatul la noi. Technica juridică e într'adevăr menită a da numai instrumente, dar cât mai variate și mai desăvârșite.

În fine mai sunt încă de făcut două observațiuni.

Mai întâi: trebuie organizată prin lege posibilitatea, cel puțin pentru Senat, de a chema înaintea sa specialiști spre a se lua părerea cu glas consultativ.

Apoi: or care ar fi vicisitudinile disoluțiunilor parlamentului, Senatul va trebui să reprezinte cel puțin spiritul de continuitate al lucrărilor politice în Stat. Pentru aceasta s'ar putea admite și la noi, ca reînnoirile adunării să fie numai parțiale. Sau: Senatul care se disolvă ar putea alege un număr de membrii din sânul său care să fie senatori și mai departe în noua adunare, spre exemplu 25% din membrii săi, după un minim de funcțiune a lor de 2 ani și cu condițiune ca un senator să nu poată fi astfel ales de Senat pentru a funcționa într'o a treia adunare, fără a fi fost din nou confirmat în interval de corpul electoral.

MIRCEA DJUVARA
Advocat

Ordonanța de adjudecare ca just titlu

O ordonanță de adjudecare, care ar cuprinde o transmitere de drepturi reale întrecând cele prevăzute în procesul-verbal de situațiune, poate servi ca just titlu pentru acest excedent ?

Inalta noastră Curte de Casațiune¹⁾ a casat o sentință a Curței de Apel²⁾, care confirmând hotărârea Tribunalului, considerase ordonanța de adjudecare ca just titlu, pentru tot cuprinsul ei, și admisese pe baza acesteia prescripția de 5 ani (art. 568 C. Pr. Civ.) și 10 ani (art. 1895 C. Civ.).

Iată cum se exprimă Inalta Curte : „Considerând că prescripțiunea prevăzută de art. 568 C. Pr. Civ. nu poate fi admisă decât pentru întinderea cuprinsă în ordonanța de adjudecare“;

„Că prin urmare trebuia dovedit că locul revendicat era cuprins în Ordonanța No. 302 din 1899“ ;

„Considerând că nu poate fi cuprins în ordonanța de adjudecare decât locul care a fost arătat în vecinătățile lui în procesul-verbal de situațiune“.

Din citirea primelor două considerente s'ar putea crede că e vorba de o posesiune ce întrece cuprinsul ordonanței de adjudecare, dar considerentele imediat următoare arată tocmai că posesiunea de care e vorba, e în limitele prevăzute de ordonanța de adjudecare; dar ea întrece cele prevăzute în procesul-verbal de situațiune.

Punând dar ipoteza că o ordonanță de adjudecare ar cuprinde mai mult de cât prevede procesul-verbal de situațiune, naște chestiunea ce ne-am pus-o în capul acestui articol.

Este neîndoios, că ordonanța de adjudecare nu poate, în mod firesc, cuprinde mai mult de cât procesul-verbal de situațiune; aceasta e regula.

Ce se întâmplă însă, dacă ordonanța, pentru un motiv sau altul, ar cuprinde mai mult decât se prevedea în procesul-verbal de situațiune ?

Poate o asemenea ordonanță constitui un just titlu, mai ales pentru excedent ?

La aceasta răspunde art. 1897 C. Civ.

În adevăr, ce se înțelege prin just titlu ?

Prin justa causa (cum se exprimau Romanii, și cum, de altfel, a trecut și în C. nostru Civ. (art. 1897 § 1) și care e echivalentul lui *juste titre* din dreptul francez, se înțelege orice act juridic translativ de proprietate.

Titlul e just în sensul că ar fi transmis proprietatea dobânditorului, dacă autorul său ar fi fost proprietar. Fiindcă însă autorul, prin ipoteză, n'avea

nici un drept, pe care să-l fi putut transmite, acest act nu transmite proprietatea prin sine însuși.

Nu e mai puțin bine stabilit, atât în doctrină cât și în jurisprudență, că ordonanța de adjudecare, prin care se transmite proprietatea unui imobil, de la o persoană la alta, e un titlu just. În adevăr, ordonanța de adjudecare (spre deosebire de hotărârea judecătorească comună, care e numai afirmativă de drepturi) e atributivă de drepturi; căci în aceste cazuri, nu e judecata propriu zisă, care transferă proprietatea, ci vânzarea constatată prin ordonanța de adjudecare.

Acestea pentru cazul unui act valabil.

Dar dacă actul nu e valabil ?

El poate atunci fi nul, de o nulitate absolută sau numai anulabil, atins de o nulitate relativă.

În speța care ne preocupă ordonanța nu poate fi atinsă decât de o nulitate relativă; căci ea intru-nește toate elementele de fapt ce natura și obiectul ei presupun și în lipsa cărora existența ei ar fi logicamente imposibilă de conceput; și de altfel trecerea termenului de recurs prevăzut de art. 559 C. Pr. Civ., fără a se fi făcut recurs, a purgat-o de multe nulități prevăzute de art. 562 C. Pr. Civ.

Se poate dar să fie vorba de o eroare sau să se obiecteze că s'a vândut lucrul altuia.

În primul caz nulitatea nu e decât relativă, o spune art. 961 C. Civ.

În al doilea caz încă n'avem a face cu un act inexistent (ca la francezi), ci numai cu unul anulabil; căci legiuitorul nostru a înlăturat art. 1599 C. Civ. francez, care dispune că vânzarea lucrului altuia e nulă¹⁾.

Or, prin titlu nul din art. 1897 trebuie să se înțeleagă numai titluri lovite de nulitate absolută, adică titluri nule deplin drept, inexistente. Titlurile anulabile, adică titluri lovite de nulitate relativă, nu intră în art. 1897, ele pot fi considerate ca titluri juste²⁾.

Iată de altfel ce spune și Glasson³⁾ : „Par l'effet du jugement d'adjudication, l'adjudicataire acquiert sur l'immeuble les droits qu'avait le saisi⁴⁾, dar mai departe⁵⁾ :

„L'adjudicataire n'acquérant pas plus de droits que n'en avait le saisi, il en résulte que, si celui-ci n'était pas propriétaire, l'adjudicataire ne le devient pas non plus. Mais le jugement d'adjudication constitue pour lui un juste titre qui lui permet, s'il est

1) Secția II-a aud. dela 3 Iunie, *Dreptul* 2/919 p. 19.

2) C. Apel București o. II-a aud. dela 24 Iunie 913.

1) *Dreptul* 1911 No. 51 p. 403.

2) *Dreptul* 1898 No. 56 p. 477 urm.

3) Glasson, t. II No. 1401 p. 489.

4) Cfr. art. 565 C. nostru Pr. Civ.

5) No. 1402 p. 491.

en outre de bonne foi au moment de l'acquisition, de prescrire par dix à vingt ans.

Astfel fiind, în ipoteza pusă de noi, ordonanța de adjudecare e un just titlu tocmai pentru drepturile reale cuprinse în ea peste cele prevăzute în procesul-verbal de situațiune, căci pentru aceste drepturi actul fiind atins numai de o nulitate relativă, aceasta se poate acoperi printr-o confirmare tacită sau expresă.

Or, prescripția de 10 ani prevăzută de art. 1900 C. Civ. e tocmai o confirmare tacită a acestei nulități; căci prescripția bazată pe just titlu, posesiune și bună credință are tocmai de efect a face să se recunoască în persoana celui ce o invoacă un drept de proprietate, ce persoana dela care-l deține nu avea ¹⁾.

Atât Tribunalul cât și Curtea de Apel s'au pronunțat în sensul vederilor noastre. Înalta Curte de Casație n'a admis acest fel de a vedea; rămâne să vedem care va fi soluțiunea definitivă a acestei chestiuni.

Că în echitate nedreptatea e strigătoare la cer, pentru cei ce au pierdut locul în litigiu, aceasta e o altă chestie, de domeniul moralei care față de principiile pe care se bazează prescripția trebuie că tacă.

Cu titluri emanând dela adevărați proprietari nu era nevoie de instituția prescripției.

MAX SILVIANU

Doctor în drept dela Paris
avocat.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

SECȚIUNEA III-a

Audiența dela 5 Decembrie 1919

Președinția d-lui Al. D. Dobriceanu, președinte

Ministerul de Finanțe cu Elena Ionescu

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — SUCCESIUNE. — PARTAJ. — LOTURI. — COMPENSAȚIUNI ÎN BANI. — ART. 742 C. CIVIL. — ART. 47 AL. 2 DIN LEGEA TIMBRULUI.

Cu toate că, după dreptul comun, compensarea în bani, pe care conform art. 742 C. civil, un moștenitor o dă celui alt pentru egalizarea loturilor nu poate fi considerată ca o vânzare de bunuri, totuși din punct de vedere fiscal, potrivit art. 47 al. 2 din legea timbrului, primirea în natură de către un moștenitor

prin actul de partaj a porțiunii ce întrece lotul său și pentru care dânsul dă compensațiune în bani celorlalți comostenitori este considerată ca o vânzare și ca atare urmează să fie supusă taxelor de timbru și înregistrare.

No. 109. — Casată în urma recursului făcut de Ministerul de Finanțe, sentința No. 146/918 a Trib. Dolj s. II, în proces cu Elena Ionescu ș. a.

S'au ascultat: D-l avocat C. Marinescu în dezvoltarea motivului de casare și d-l avocat Corneliu Angelescu în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Violarea art. 47 al. 2 din legea timbrului, greșită aplicațiune a art. 742 C. civil și exces de putere.

«Belizarie N. Căncea, Aurora Poenaru și Elena C. Jormescu au făcut un act de partagi, prin care și-au împărțit averea imobiliară rămasă dela părinții lor Anastasia și Nic. Căncea. Prin acest act de partagi, s'au format trei loturi, din care lotul lui Belizarie Căncea fiind mai mare, acesta s'a obligat prin act a plăti drept sultă surorii sale Aurora Poenaru lei 37.895 și 42, iar celeilalte surori Elena Jormescu, lei 400.574,92. La aceste sulte, care constituiesc adevărate vânzări, părțile neplătind taxele cuvenite Statului ele au fost puse în contravențiune și obligate numai la plata taxelor, la amendă fiind obligat judecătorul care autentificase actul de partagi.

„Asupra apelului făcut de Belizarie N. Căncea și Elena Jormescu Tribunalul de Dolj s. II a dispensat de orice taxe pe contravenienți, pe motiv că compensarea în bani pe care un moștenitor o dă celui alt pentru egalizarea loturilor, nu poate fi considerată ca o vânzare de bunuri, de oarece o asemenea compensare este creată de codul civil pentru înlesnirea moștenitorilor și ca bunurile să nu se îmbucătățească și să nu se deprecieze.

Instanța de fond a făcut o mare eroare de drept. După legea timbrului, compensările în bani de care vorbește tribunalul, sunt considerate ca vânzări și ca atare sunt taxate. Legea fiscală, care s'a aplicat intimaiilor cunoștea Codul civil, ea a voit însă să deroage la dânsul precum și la întreg principiu că partajul este declarativ. Considerațiunile pe care le ia în seamă tribunalul nu sunt de natură a înlătura dispozițiunea clară și categorică pusă de legea timbrului anume că vânzările prin act de partagi sunt pasibile de taxe de înregistrare.

Instanța de apel dând la o parte legea timbrului și luând în considerațiune dispozițiuni din Codul civil pe care o lege specială le-a înlăturat, a violat art. 47 al. 2 din legea timbrului, a aplicat greșit art. 742 Codul civil și numai cu exces putere a admis apelul făcut de contravenienți.

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că prin procesul verbal încheiat de inspectorul financiar Petrescu și aprobat de Ministerul de Finanțe, intimaii au fost obligați să plătească Statului suma de lei 13.154,15, drept taxe de înregistrare la actul de partaj voluntar intervenit între dânsii cu privire la averea defuncților Anastasia și Nicolae Căncea și că, făcând apel, tribunalul i-a apărât de orice plată.

Având în vedere că, pentru a hotărî astfel, tribunalul constată în fapt că, din averea rămasă dela numiți defuncți s'au făcut trei loturi de câte 1.236,344 lei 92 bani, s'a convenit că pentru egalizare, acesta să plătească drept sultă de partaj diferența primită în plus; că, motivează tribunalul, compensarea în

¹⁾ Cass. Bul, 1881 p. 829.

bani pe care un comoștenitor o dă celorlalți, pentru egalizarea loturilor într'un partaj voluntar, nu poate fi considerată ca o vânzare de bunuri, spre a fi supusă la taxe de înregistrare, ea fiind creiată chiar de legiuitor prin art. 742 C. civil, ca o operație specială, în interesul moștenitorilor, pentru că bunurile să nu se îmbucătățească prea mult și să se deprecieze valoarea lor;

Văzând dispozițiunile art. 742 Codul civil și 47 al. 2 legea timbrului;

Considerând că legea timbrului, ca orice lege fiscală, edictând măsuri cu caracter cu totul special, aceste dispozițiuni au a fi privite numai în marginile taxelor respective, iar nu din punctul de vedere al interpretărilor din dreptul comun;

Având în vedere că art. 47 al. 2 legea timbrului, consideră drept o vânzare de bunuri și ca atare supusă taxei de timbru și înregistrare, primirea în natură de către un comoștenitor, prin actul de partaj, a porțiuni ce întrece lotul său și pentru care dănsul dă compensațiuni bănești celorlalți comoștenitori;

Considerând că față de această dispozițiune categorică a legii fiscale, rău tribunalul a înlăturat aplicațiunea ei în speță, pentru considerațiuni de drept comun;

Că dar, sentința tribunalului fiind dată cu violarea acestui text de lege și cu exces de putere, recursul urmează a se admite.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 7 Octombrie 1919

Preșidenția D-lui G. Dimitriu, consilier

N. Tănăsescu cu Ministerul public

INSTANȚE REPRESIVE. — APEL DIN PARTEA UNUI INCUPLAT CONDMNAT ÎN PRIMA INSTANȚĂ. — SCHIMBAREA CALIFICĂRII FAPTULUI DIN PARTEA INSTANȚEI DE APEL. — NEAGRAVAREA SITUAȚIEI CONDMNATULUI.

INSTANȚE REPRESIVE. — INCUPLAT ACHITAT. — NEURMĂRIREA LUȚ PENTRU ACELAȘI FAPT, SUB O CALIFICARE DEOSEBITĂ. — ART. 383 PR. PEN.

INCUPLAT CONDMNAT PENTRU ACELAȘI FAPT DE JUDECĂTORUL DE OCOL ȘI TRIBUNAL, CA INSTANȚĂ DE APEL. — INADMISIBILITATEA UNUI NOU APEL LA CURTE.

1°. Instanța de apel poate să schimbe calificarea legală a faptului, în urma apelului făcut de inculpat, chiar în lipsa apelului ministerului public, sub condiția însă de a nu îngreuna situația inculpatului, dându-i o pedeapsă mai mare, nimeni neputându-și înrăutăți situația sa prin propriul său fapt.

2°. Instanțele represive, de câte ori sunt investite cu judecarea unui fapt penal, fiind în drept și având chiar obligația să examineze faptele deduse în judecata lor sub toate calificările posibile, de aici rezultă că o nouă urmărire a aceluiași fapt, sub o calificare deosebită, nu este cu puțință, din cauza că

instanța de fond a trebuit să considere și să aprecieze faptul sub toate aspectele juridice ce a putut să înfățișeze.

3°. Inculpatul condamnat, în primă instanță, de judecătorul de ocol și de tribunal ca instanță de apel, pentru același fapt, nu mai poate face apel la Curte, dacă tribunalul care a judecat faptul în apel, s'a mărginit a schimba calificarea lui, fără să fi adus în discuție vreun fapt nepropus și neapreciat de prima instanță, întrucât afacerea a parcurs, în asemenea caz, cele două grade de jurisdicție.

Curtea,

Având în vedere că se constată că apelantul N. Tănăsescu a fost trimis în judecata represivă a Judecătoriei ocol rural Sulina, prin rechizitoriul Parchetului tribunalului respectiv din 10 Septembrie 1918, pentru faptul că și-a însușit pe nedrept, o sumă de obiecte din casa recalamantului maior Gr. Jurist, luându-le pe ascuns în timpul când acesta lipsea de acasă, fiind mobilizat;

Că judecătorul ocolului rural Sulina, prin cartea de judecată No. 229 din 1918, constatând în sarcina numitului inculpat faptul de furt ce i se impută și făcând aplicațiunea art. 306 și 308 C. penal l'a condamnat la o amendă de 300 lei.

Că, în contra acestei cărți de judecată, numitul a făcut apel la tribunalul Tulcea care i l'a respins, menținând condamnățiunea pronunțată de prima instanță.

Că tribunalul, pentru a ajunge la acelaș rezultat, motivează că din instrucțiunea urmată în cauză se constată, în adevăr, faptul pus în sarcina numitului inculpat și anume că și-a însușit pe nedrept acele obiecte din casa reclamantului în lipsa sa, în timpul mobilizării, argumentând însă că acest fapt ar constitui nu un furt, precum arată judecătorul de pace, ci un abuz de încredere, de oarece inculpatul N. Tănăsescu, fusese numit de judecătorie custode al lucrurilor reclamantului, în timpul lipsei acestuia de acasă, așa că el avusese în păstrare acele lucruri, fapt pentru care inculpatul s'a apărat la tribunal.

Că tribunalul, dar, a constatat în sarcina inculpatului acelaș fapt ce i s'a imputat și la judecătorie, însă a schimbat numai calificarea legală a faptului, caracterizându-l ca abuz de încredere, și menținând pedeapsa aplicată de prima instanță.

Având în vedere că inculpatul N. Tănăsescu, a atacat cu apel la Curte sentința tribunalului, făcând uz pentru a doua oară de calea apelului, așa că chestiunea ce este a se rezolva mai înainte de orice discuțiune în fond asupra temeiniciei prezentului apel, este aceea de a se ști dacă acest de al doilea apel

mai este admisibil, din moment ce judecata faptului imputat apelantului a parcurs cele două grade de jurisdicție admise de lege, în speță judecătoria de ocol ca primă instanță și tribunalul ca instanță de apel;

Având în vedere că se constată că tribunalul în speță, judecând ca instanță de apel, nu a pus în sarcina inculpatului N. Tănăsescu un fapt nou și deosebit de acela pentru care fusese condamnat de judecătoria de pace, de oarece tribunalul și-a întemeiat condemnațiunea sa pe același fapt material pe care îl constatare și prima instanță și anume: că inculpatul și-a însușit pe nedrept mai multe obiecte din casa reclamantului maior Gr. Jurist, în timpul lipsei acestuia de acasă; că tribunalul a schimbat numai calificarea juridică a faptului, caracterizându-l ca abuz de încredere, fără însă ca prin aceasta să agraveze situațiunea inculpatului, de oarece i-a menținut aceeași pedeapsă, pe care i-o aplicase prima instanță, adică amenda de 300 lei.

Considerând că este de principiu că instanța de apel poate să schimbe calificarea legală a faptului, chiar în urma apelului făcut de inculpat și în lipsa unui apel din partea ministerului public, cu condițiunea numai să nu se agraveze situațiunea inculpatului dându-i o pedeapsă mai grea, și aceasta pe temeiul principiului, că nimeni nu-și poate înrăutăți situațiunea prin propriul său demers.

Considerând, în adevăr, că instanțele represive, când sunt investite cu judecarea unui fapt penal, sunt în drept și datorate să examineze faptul dedus în judecata lor sub toate calificările posibile și de aceia se și decide pe temeiul art. 383 pr. pen., că o nouă urmărire pentru același fapt sub o calificare deosebită este exclusă, tocmai din cauză că legiuitorul presupune că instanța a considerat și apreciat faptul sub toate aspectele juridice ce el a putut înfățișa.

Considerând că numai dacă tribunalul, ca instanță de apel, ar fi pus în sarcina inculpatului un alt fapt decât acela care a fost supus judecăței primei instanțe, s'ar putea zice că inculpatul a fost lipsit de garanția celor două instanțe; că însă, în speță, se constată că faptul pentru care tribunalul a condamnat pe numitul inculpat este identic același pentru care a fost judecat de judecătorul de ocol și numai calificarea faptului în raport cu legea penală a fost modificată de tribunal, fără să se fi adus în discuțiunea tribunalului vre-un fapt nepropus și neapreciat la prima instanță; că faptul că lucrurile sustrase de inculpat îi fuseseră încredințate spre păstrare, nu este decât o împrejurare accesoric a aceluiași fapt unic considerat sub un nou aspect juridic; că se constată că, în speță, apelantul s'a apărut la tribunal în pri-

vința faptului astfel privit sub acest de al doilea aspect juridic, adică ca abuz de încredere.

Considerând, în fine, că dacă tribunalul a făcut o greșită aplicație a legii, apelantul N. Tănăsescu era în drept să atace cu recurs în Casație sentința tribunalului, această cale fiind singura ce o avea deschisă pentru a se plânger în contra sentinței tribunalului, iar nu apelul la Curtea de Apel, care fiind tot o instanță de fond, ar fi să se judece același proces de o a treia instanță de fond, ceea ce este inadmisibil.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Remus C. Benișache, respinge apelul ca inadmisibil, etc.

Semnați: Gh. L. Dimitriu, C. Nacian, I. Teodorescu, Remus C. Benișache.

Observație. — Decizia Curții din Constanța, ce publicăm astăzi, este în toate privințele juridică și bine motivată de amicul nostru, d-l consilier d-l R. C. Benișache. În adevăr, este de principiu că instanța de apel poate să schimbe calificarea legală a faptului pentru care cineva a fost judecat în prima instanță, chiar în lipsa apelului Ministerului public, fără însă ca inculpatul să poată fi judecat pentru un fapt nou care n'a fost supus judecăței primei instanțe ¹⁾.

Dar dacă instanțele de fond sunt în drept să schimbe calificarea primitivă a faptului, ele trebuie să se întemeieze pe aceleași fapte, cari au fost propuse și discutate, iar nu pe alte fapte asupra cărora inculpatul n'a fost deșteptat să se apere ²⁾.

În orice caz, nici procurorul, nici partea civilă nu se pot plânger de schimbarea calificării faptului, ci numai condamnatul ³⁾.

Un alt principiu, după părerea noastră incontestabil și pe care Curtea îl admite, este că judecătorii represivi nu pot majora pedeapsa inculpatului, dacă procurorul n'a făcut apel *a minima*. Cu toate acestea, chestiunea este întrucâtva discutată. Iată, în adevăr, cum se exprimă în această privință Haus ⁴⁾: «Apelul făcut numai de prevenit păstrează acțiunea publică, și cum achiesarea Ministerului public nu poate să aibă de efect stângerea ei în parte, acest apel trebuie s'o păstreze în

1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 595, nota 1. — Judecătorii nu pot însă schimba calificarea faptului numai după apelul părții civile. Cas. S. II, 29 Oct. 1919, *Cr. Judiciar*, din 1920, No. 4, 5, p. 48 (rezumate).

2) Cas. rom. Bult. 1899, p. 444 și p. 590; Cas. fr. Sirey. 99. 1. 397. Vezi și tomi VII menționat, *loco supra cit.*

3) Cas. rom. Bulet. 1900, p. 52.

4) *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 913 (ed. din 1899).

toată plenitudinea ei. În consecință, judecătorii apelului pot să confirme hotărîrea primei instanțe sau s'o reformeze fie în favoarea, *fie chiar în contra prevenitului*.

Și în notă acelaș autor adaogă: «După părerea autorilor și o jurisprudență constantă, judecătorii apelului nu pot să agraveze condiția prevenitului care, singur, ar fi făcut apel. Această doctrină se întemeiază însă pe o confuzie între apelul în materie represivă și apel în materie civilă».

Credem că aceasta este o eroare a savantului profesor belgian. În adevăr, deși este necontestat că apelul prevenitului păstrează intactă acțiunea publică și deși achiesarea ministerului public nu poate să stângă această acțiune, totuși nu rezultă de aci că apelul prevenitului ar înlocui pe apel al ministerului public, căci ar fi straniu că în lipsa apelului acestui funcționar, apelul prevenitului să poată fi întors în contra lui. «*Incivile est quae in favorem alicujus introducta sunt, contra eum retorqueri*». Această regulă echitabilă, aplicabilă în materie civilă, se aplică mai cu seamă în materie represivă⁵⁾.

Tot juridic este și punctul relativ la art. 383 Pr. pen. Curtea decide în adevăr, cu drept cuvânt, că instanțele represive având obligația de a examina faptele deduse în judecata lor sub toate calificările posibile, de aici rezultă că o nouă urmărire a aceluiaș fapt, sub o calificare deosebită, nu este cu putință, fiindcă instanța de fond a trebuit să considere și să aprecieze faptul judecat sub toate aspectele juridice ce el a putut să înfățișeze.

În fine, ultimul punct din decizia Curței este evident și nu suferă nici o îndoială. În adevăr, un individ fiind condamnat de judecătorul de ocol pentru furt, face apel la tribunalul din Tulcea, iar trib. menține în totul pedeapsa aplicată de prima instanță, schimbând numai calificarea faptului în abuz de încredere, ceea ce el era liber să facă, după cum am văzut mai sus. Asupra acestei ultime hotărîri, condamnatul face din nou apel la Curtea din Constanța, iar Curtea respinge, cu drept cuvânt, acest apel ca inadmisibil,

5) Vezi în acest din urmă sens, admis și de Curtea din Constanța, Le Selleyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, I, No. 132 și adaosele dela finele volumului; Trébutian, *Cours élément. de droit criminel*, II. 683. p. 579, 580 (ed. a 2-a); Griolet, *Autorité de la chose jugée*, pag. 296, 297; Répert Sirey, V° *Appel (matière répressive)*, No. 865 urm., etc.

fiindcă cele două grade de jurisdicție erau epuizate. Curtea nu mai putea, în adevăr, să se pronunțe din nou asupra aceluiaș fapt, căci altfel decizia ar fi fost casabilă. Curtea zice, cu drept cuvânt, că dacă condamnatul n'a fost mulțumit cu sentința tribunalului, el nu avea decât s'o atace cu recurs în casare, iar nu să încerce un al treilea grad de jurisdicție, care, după legile noastre, nu există.

Prin urmare, încă odată, toate punctele decise de Curte sunt la adăpost de orice critică. Nu pentru prima oară am avut ocazia de a constata că această Curte așa cum este compusă astăzi, este la înălțimea misiunii sale.

Iași

D. ALEXANDRESCO

TRIBUNALUL ILFOV S. I COM.

Audiența dela 12 Maiu 1919

Președinția d-lui Luciliu Ștefănescu, judecător.

I. Ed. Pettigrew cu Societatea de Asigurare Dacia-România.

PLATĂ. — CLAUZA LEI AUR DIN O POLIȚĂ DE ASIGURARE. — DACĂ OBLIGĂ PE SOCIETATE A SE LIBERA FĂCÂND PLATA ÎN AUR EFECTIV. PUTEREA LIBERATOARE A BILETELOR DE BANCĂ.

PLATĂ. — LEGEA DIN 21 DECEMBRIE 1916. — CARACTERUL EI DE ORDINE PUBLICĂ.

1°. Din clauza unei poliți de asigurare în care se prevede expresiunea de «lei aur», nu rezultă că societatea nu se poate libera față de reclamant decât plătindu-i sumele datorite în aur *efectiv*, întru cât în poliță nu se întrebuințează această din urmă expresiune. Prin urmare, societatea se poate libera făcând plata în bilete de bancă care, în baza legii monetare din 1890 și a legii de organizare a Băncii Naționale, au putere liberatoare ca și moneda de aur¹⁾.

2°. Legea din 21 Decembrie 1916 care prevede modul cum se pot face plățile de către debitori, având caracterul unei legi de ordine publică, nu se poate deroga dela dânsa nici expres și cu atât mai puțin în mod tacit.

No. 155. — Admisă în parte acțiunea intentată de I. Ed. Pettigrew contra Societății de Asigurare „Dacia-România”.

Au pledat d-l avocat R. Elias din partea reclamantului și d-l avocat M. Chișu din partea pârâtei.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de către reclamantul I. Ed. Pettigrew, proprietar, prin petițiunea înregistrată la No. 7109/1919, prin care chiamă în ju-

1) În acelaș sens, trib. Ilfov, s. II com. *Procedura*, No. 2 din 1919.

decată pe Societatea de asigurare „Dacia-Romania“ pentru a se obliga aceasta din urmă să plătească reclamantei: a) lei 10.000 în aur; b) partea proporțională de 85% al excedentului rămas din grupa respectivă de asigurare, tot în aur, plus c) dobânzile aferente dela 1 Ianuarie 1918 până la achitarea sumelor datorite; toate acestea în baza poliței No. 5228 de asigurare contractată de reclamant asupra vieții ficei sale adoptive Amalia Schorr Pettigrev.

Având în vedere actele părților precum și concluziunile orale și scrise ale reprezentanților părților astăzi în instanță.

Având în vedere că reclamantul prin polița cu No. 5228 din 28 Septembrie 1899 face o asigurare la societatea „Patria“, actualmente „Dacia-România“, asupra vieții ficei sale adoptive. La lichidarea asigurării, societatea urma să-i plătească la 1 Ianuarie 1918 lei 10.000 în aur, plus partea proporțională ce i se cuvenea din cei 85% al excedentului rămas din grupa de asigurare respectivă, plus dobânzile aferente. Societatea „Dacia România“ mărturisește că datorează reclamantului lei 10.156.75, partea ce eventual va rezulta și i s'ar cuveni din excedentul grupei de 85% fără dobânzi, că însă toate aceste sume se obligă să le plătească în moneda țării, bilete de bancă.

Având în vedere că din expunerea de mai sus rezultă că diferendul dintre părțile litigante este de a se ști, dacă din modul cum sunt redactați termenii poliței de asigurare, reclamantul poate pretinde dela Societatea „Dacia-România“ ca să i se plătească sumele ce rezultă din lichidarea poliței în monede de aur sau monede ce au curs legal în țară.

Având în vedere că reclamantul în susținerea pretențiunilor sale arată că în polița de asigurare cu No. 5228 99 se prevede că societatea de asigurare, asigură 10.000 lei aur care se vor lichida la 1 Ianuarie 1908, că tot în poliță se prevedea ca vârsămintele ce reclamantul se obligă a plăti vor fi de câte lei aur 87 trimstrial.

În executarea acestor condițiuni din contractul de asigurare, reclamantul pretinde că a plătit timp de 20 de ani toate vârsămintele sau primele în aur și prezintă tribunalului în susținerea acestei afirmațiuni numai ultimele două chitanțe de plata vârsămintelor în care se vede că, pe lângă suma de 87 lei prima cuvenită, reclamantul a mai plătit și lei 47,90 odată, și odată lei 52,25 ca agio, neputând găsi aur la epoca acestor ultime vârsăminte.

Având în vedere că societatea „Dacia-România“ se opune să plătească sumele cerute de reclamant în aur efectiv întrucât obligațiunea ce și-a luat față de reclamant prin polița de asigurare a fost de a-i plăti în lei aur 10.000 nu însă în aur efectiv; ori, prin plata în lei nu se înțelege o plată făcută valabil în bilete de bancă, care au curs legal ca și aurul, bilete de bancă care reprezintă aur în conformitate cu legea noastră monetară din 1890 (art. 1 și ur-

mătorii) și a legii de organizare a Băncii noastre Naționale din 1890 modificată în 1892 (art. 1, 12 și 14), și în sfârșit că chiar dacă „Dacia-România“ s'ar fi obligat să plătească reclamantului în aur efectiv, încă e în drept să se libereze valabil prin plata în bilete de bancă în baza legii din 21 Decembrie 1916 relativă la polițele mobilizațiilor și la unele operațiuni de bancă.

Având în vedere că, într'adevăr, Tribunalul constată că din clauza poliței de asigurare unde se prevede expresiunea de lei aur nu rezultă că „Dacia-România“ nu se poate elibera față de reclamant decât plătindu-i sumele datorite în aur efectiv, întrucât nu se întrebuintează în poliță expresiunea de lei aur efectiv, ci numai lei aur și în baza legii monetare din 1890 și a legii de organizare a Băncii Naționale (art. 1, 12 și 14) rezultă că debitorii în mod valabil se vor libera de creditorii lor prin bilete de bancă care prezentate la Cassa Băncii Naționale vor fi plătite în moneda națională liberatoare, adică în monede de aur.

Considerând că, în afară de acest argument, „Dacia-România“ este încă în drept a se elibera valabil față de reclamant prin plata în bilete de bancă, chiar dacă n'ar exista legile mai sus prevăzute, și aceasta în baza articolului 8 din legea din 21 Decembrie 1916 care dispune că în toate obligațiunile de oricel contractate înainte de 15 August 1916 în cari s'a stipulat plata în aur efectiv, debitorul se va putea totuși valabil elibera prin achitarea sumei în bilete de ale Băncii Naționale sau în verice alte monede rămânești pe cursul lor legal.

Având în vedere că legea din 21 Decembrie 1916 (art. 18), care prevede modul cum se pot face plățile de către debitori are caracterul unei legi de ordine publică și nu se poate deroga dela dânsa întrucât orice convențiune contrarie ei este nulă, că dar reclamantul nu are dreptul de a refuza plata pe care „Dacia-România“ voeste să o facă în bilete de bancă care au curs legal, că și din acest punct de vedere obiecțiunea pârâtei este fundată și acțiunea reclamantului trebuie admisă în sensul că plata ce o va primi să fie efectuată în bilete de bancă.

Având în vedere că obiecțiunea trasă de reclamant din faptul că în 2 chitanțe din anul 1917 se vede că „Dacia România“ a primit pe lângă vârsămintele datorite de reclamant și o sumă de bani cu titlul de agio, că deci ar fi o prezumție că „Dacia-România“ a renunțat la beneficiul legii menționată mai sus din Decembrie 1916, nici aceasta nu e fundată, întrucât s'a constatat de tribunal caracterul de ordine publică al legii din 1916, la care nu se poate deroga expres, necum în mod tacit.

Având în vedere că sumele încasate cu titlu de agio trebuie restituite reclamantului și în consecință pe lângă cei 10.000 lei, „Dacia-România“ va plăti încă lei 156,75 sau în total 10.156,75 lei fără dobânzi conform art. 2 din polița de asigurare semnată de reclamant, și plus partea proporțională ce se cuvine reclamantului din 85% al excedentului rămas din grupa respectivă.

Pentru aceste motive admite în parte acțiunea.

Semnați: L. Ștefănescu, V. Rădulescu.

TRIBUNALUL ILFOV S. III CIV. COR.

Audiența dela 26 Octombrie 1919

Președinția D-lui Eugeniu Donici, judecător

A. H. Cohen cu P. Secăreanu, C. Steriu și Ministerul public.

O P I N I E ¹⁾

Având în vedere apelurile făcute 1. de C. Steriu, P. Secăreanu și Al. N. Ștefănescu; 2. de A. H. Cohen și 3. de Ministerul de Industrie și Comerț, în contra cărței de judecată No. 405/919, a Judecătoriei Ocol. I, București.

Având în vedere și cererea de intervenție, făcută de Societatea dramatică «Excelsior», în favoarea apelanților intimai C. Steriu, P. Secăreanu și Al. N. Ștefănescu în contra apelantului intimat A. H. Cohen.

Având în vedere cartea de judecată, atacată cu apel, actele din dosar, susținerile părților în desbaterea orală a procesului și concluziunile scrise, depuse în acelaș sens, din care se constată următoarele:

Prin contractul de închiriere autentificat de Trib. Iași Secția III. la No. 1603/908, A. H. Cohen închiriază dela societatea Creditului Urban Iași, etajul I, compus din două apartamente mari, pe termen de 10 ani, din imobilul din strada Karagheorghevicilor No. 2, iar prin contractul autentificat de acelaș Tribunal la No. 981/909, închiriază pe termen tot de zece ani, parterul acelaș imobil, compus din o sală mare cu scenă, toate încăperile spre strada Karagheorghevicilor, cafeneaua și toate atenansele.

Imobilul a fost cumpărat apoi de către d-nii C. Steriu, P. Secăreanu și Al. Ștefănescu cu actul autentificat de Trib. Ilfov, Secția Notariat la No. 3114/911 și transcris la No. 2161/911. Aceștia pentru a stinge procesul ce-l făcuse chirieșului A. H. Cohen, pentru rezilierea contractului de mai sus, încheie cu dânsul transacțiunea autentificată de Trib. Ilfov Secția Not. la No. 7999/911, prin care se recunosc închirierile făcute, modificându-se chiria și termenul, care se prelungește până la 1921. A. H. Cohen, în urmă subînchiriază cu diferite contracte apartamentele, cafeneaua, o pivniță, o prăvălie (bodegă), câte odată chiar sala de teatru, căreia de altfel îi adusese importante modificări și îmbunătățiri. În cursul închirierii acestui imobil contractate prin actul de transacție menționat, proprietarii cu petiția înregistrată la No. 4728/919 de Judecătoria Ocol. I, București, întentează acțiune contra lui A. H. Cohen, pentru a se constata că acesta este acaparator în sensul legii măsurilor excepționale din 24 Decembrie 1914, modificată la 5 Aprilie 1915, și în consecință a se declara nulă transacțiunea menționată mai sus. Judecătoria prin cartea de judecată No. 405/919, constată în adevăr că A. H. Cohen este acaparator, dar în loc de a declara nule, cum cere legea, contractul dintre proprietar și acaparator (A. H. Cohen) le declară pe cele dintre acesta și subchirieș, rezervându însă lui A. H. Cohen, Teatrul Modern din tot ce închiriasse el. În contra acestei cărți de judecată s'a făcut apel de proprietari, de A. H. Cohen și, în baza art. 31 din legea măsurilor excepționale, de Ministerul de Industrie și Comerț. În instanța de apel, a intervenit și Societatea «Excelsior» care dă reprezentățiuni teatrale în Teatrul Modern, ce i s'a pus la dispoziție de A. H. Cohen în baza unei «convențiuni de angajament», aflătoare la dosar.

Având în vedere că în ce privește apelurile tuturor părților prin efectul devolutiv al acestei căi de atac, câtă a se examina acțiunea așa cum a fost intentată și că în privința cererii de intervențiune, urmează a se vedea în urmă dacă este admisibilă, de oarece Tribunalul a unit fondul cu chestiunea admisibilității acestei intervențiuni.

I. — Asupra acțiunii proprietarilor.

Având în vedere acțiunea proprietarilor, prin care cer:
1. A se declara nule închirierile constatate prin transacțiunea autentificată la No. 7999/911; 2. A se obliga A. H. Cohen a le restitui sumele încasate din momentul când se va constata nulitatea contractului.

1) A se vedea textul hotărârii în No. 13 dela 8 Februarie.

Având în vedere că prin concluziunile orale și scrise proprietarii cer numai admiterea primului capăt și numai iustă asupra secundului, care, deci, caută a fi considerat ca abandonat.

Având în vedere că, pentru a dovedi nulitatea contractului ce au cu A. H. Cohen, reclamânții pretind că A. H. Cohen este acaparator în sensul art. 38 al legii măsurilor excepționale.

Având în vedere apărarea acestuia, care tinde a dovedi:

1. Că, în principiu, acțiunea proprietarilor este inadmisibilă, de oarece nulitatea prescrisă de menționatul text de lege, nu poate fi invocată de cât de subchirieși, căci numai în favoarea lor a fost edictată și 2. în fond A. H. Cohen nu este acaparator.

Având în vedere că, deși ar fi logic ca să se examineze întâi apărarea de principiu pe care o opune A. H. Cohen, căci dacă s'ar găsi întemeiată ar urma ca acțiunea să fie respinsă de plano, totuși, dat fiind că această excepțiune este dedusă din caracterul nulității, care sancționează acapararea, urmează a se examina, în primul rând condițiunile de existență ale acaparării prevăzute de art. 38 și efectele sale.

* * *

Asupra acaparării de imobile în scop de speculă.

La 1914, ca o repercursiune a războiului, ce tindea a deveni mondial, o criză economică amenința România, rezultat în parte fatal al împrejurărilor, iar în parte al dorinței de îmbogățire a câtorva prin speculațiuni de tot felul asupra mijloacelor de trai. Rezultatul a fost scumpirea vieții, nu numai în o măsură firească, date fiind raritatea produselor și greutatea transportului, dar și din cauze cu totul artificiale. Cum era acela a acaparării de către puțini a produselor. Prin aceasta ei deveneau singurii factori determinanți ai prețurilor, care nu mai depindea de jocul cererii și al ofertei.

Această manoperă s'a aplicat și la închirierile de imobile și locuințe.

Prin închirierea mai multor imobile sau locuințe, o persoană își produce un venit considerabil, când subînchiriază parțial diferitele imobile sau locuințe, prin diferența de chirie, din contractul principal de închiriere și cel de subînchiriere.

Această diferență o plătește cel care în mod efectiv ocupă locuința (subchirieșul) care este obligat la o chirie mai mare, nu din cauza legii economice eterne a cererii și a ofertei, ci din cauza interpunerii între el și proprietar a unui parazit social.

Legiuitorul a intervenit, și prin art. 30 din legea măsurilor excepționale, din 24 Decembrie 1914, modificată la 5 Aprilie 1916, a creiat delictul de acaparare do alimente, iar prin art. 38 delictul de acaparare de imobile.

În adevăr, art. 38 zice: «Se socotește acaparare în scop de speculă orice închiriere sau subînchiriere a mai multor imobile, locuințe sau prăvălii de către cineva și în aceeași localitate, fără a le deținea do fapt pentru sine».

Deși legea, în art. 38, denumeste acapararea în scop de speculă, contravențiune, totuși acest termen câtă a fi socotit ca impropriu, dată fiind sancțiunea penală ce o urmează. Potrivit art. 30 acapararea se pedepsește cu închisoare dela trei luni la un an, iar potrivit art. 32 nu pot fi acordate circumstanțe atenuante. Cum în sistemul nostru penal clasificarea infracțiunilor în crime, delicta și contravențiuni, se face având drept criteriu pedeapsa, urmează că acapararea în scop de speculă a imobilelor este un delict. Denumirea de contravențiune din art. 32 și 39 este improprie din punct de vedere legal, ca explicându-se prin aceea că legiuitorul n'a înțeles a întrebuița o denumire tehnică, în sensul codului penal, ci profană și generică, aplicabilă oricărui fapt care contravine la lege.

O primă consecință, prescripțiunea este cea pentru delicta, prevăzută de art. 594 și 597 proc. pen. respectiv pentru acțiunea penală și pedeapsă, iar nu acela edictată în art. 595 și 598 proc. pen. pentru contravențiunile de simplă poliție.

Elementele delictului. Din lectura art. 38 se constată ușor că delictul ce a înțeles legiuitorul a reprima este «acapararea în scop de speculă» (a imobilelor): cele ce urmează după aceste cuvinte constituie definiția delictului. În adevăr, din moment ce legea zice: «se socotește acaparare în scop

de speculă orice închiriere, etc.....» rezultă că eface a voit legiuitorul a defini și apoi a reprimă este acapararea în scop de speculă. Aceste cuvinte nu pot fi despărțite și analizate separat în noțiunile ce reprezintă fiecare în parte. Împreună, ele formează un tot, o expresiune ale cărei cuvinte componente au înțelesuri deosebite de al întregului; întreaga expresiune «acaparare în scop de speculă» este calificarea și **denumirea legală** a delictului.

Rezultă de aci ca specula nu este un element constitutiv al acaparării. Specula este scopul de câștig, acapararea este mijlocul de a se ajunge la el. Nu se poate zice că în scop de speculă, este elementul intențional al delictului. Acest element rezultă din definițiunea ce urmează și care începe cu «orice închiriere, etc.....».

Elementele acaparării în scop de speculă sunt :

1. «Inchirierea de același persoană», în aceeași localitate a mai multor imobile locuințe, sau prăvălii.

Cine închiriază într'un oraș o singură locuință, nu poate fi acaparator, căci acapararea presupune, în orice ordine de idei, un număr mai mare ca unitatea.

Dacă însă închiriază un imobil, care are mai multe locuințe, apartamente, acapararea există. A decide contrariu, ar însemna a paraliza legea, căci sunt imobile care singure sunt mai mici ca un apartament dintr'o mare clădire, care poate avea el singur mai multe apartamente (locuințe) sau prăvălii. Aceasta e cu atât mai adevărat în marile orașe, pe care tocmai legea le a avut în vedere. În acest sens, de altfel este și jurisprudența Înaltei Curți de Casație. (Cas. I, deci No. 37/918).

2. Nedefinirea pentru sine a imobilelor, locuințelor sau prăvăliilor închiriate.

Aceasta se dovedește din împrejurarea că acaparatorul a subînchiriat locuințele. Dacă însă, în loc de a le subînchiria, le ține goale ? Delictul persistă, căci aceasta se repercutează tot prin scumpirea chirii în localitate, scumpire fără cauză serioasă pe care legea a voit a o înlătura. (În acest sens. (Cas. I. Dec. 82/919 din 9 Mai).

3. Voința de a realiza un câștig, este elementul intențional al delictului. Dovadă lui rezultă implicit din existența primelor două elemente materiale.

Sanctiunea acaparării în scop de speculă. Sanctiunea delictului de acaparare este îndoită, potrivit cu îndoitul scop urmărit de lege. 1) *civiltă*: Nulitatea de drept a contractului intervenit între acaparator și proprietar și 2) *penală*: pedeapsa pentru acapara or.

Nulitatea contractului dintre proprietar și acaparator, fiind o nulitate de drept, rezultă ca o consecință a constatării delictului de acaparare. Din scopul urmărit de legiuitor, din termenii art. 38, din împrejurarea că acapararea constituie un delict a cărui consecință este nulitatea contractului, rezultă că această nulitate este absolută și de ordine publică. Legea spune că contractele sunt nule de drept, în virtutea prezentei măsuri; urmează că ea nu recunoaște în nici un caz valabilitatea unor atare contracte. Nulitatea lor poate fi constatată de Justiție, cu orice ocazie ar veni în discuțiunea instanțelor judecătorești, fie opusă ca mijloc de apărare, pe cale de excepțiune, fie susținută pe calea unei acțiuni principale. (În acest sens C. București, dec. 9 S. III, 13 Ian. 1919).

În privința persoanelor care pot invoca nulitatea, Acestea sunt în primul rând subchiriașii cari, evident, au interesat pe legiuitor. Dar terții ? Pe cale de excepțiune, o pot invoca și ei de câte ori, opunându-li-se un asemenea contract, fără ființă legală, au un interes ca să i se constate nulitatea.

Cu atât mai mult și proprietarul.

Pentru a decide astfel, ne determină în primul rând caracterul de ordine publică al nulității. Mai mult, fiind vorba de o infracțiune, o poate denunța oricine: *quisque ex populo*, cu atât mai mult acela care este direct interesat a lămurii raporturile dintre el și acaparator.

În adevăr, interesul acestuia este cu atât mai evident, în speța care ne preocupă; unul din chiriași a opus acaparatorului, care-i pretindea chiria, nulitatea contractului său cu proprietarul; acest mijloc de apărare a fost admis de Curtea de Apel din București, secția IV, prin decizia No. 9/919. În atare situațiune, proprietarii au un interes încontestabil de a cere Justiției să constate și să declare nulitatea contractului lor, căci nu li se poate refuza dreptul de a și pe cine au chiriași: pe acaparator sau pe subchiriaș. A spune că numai în favoarea subchiriașului este edictată nulitatea,

este a ignora scopul legii, care a fost și este de a veni în ajutorul tuturor, care au nevoie să închirieze o locuință, o prind urecarea chiriiilor. Efectul acaparării din acest punct de vedere este general asupra acestei urcări: el este resimțit de toți chiriașii dintr'o localitate. Acest lucru este cu atât mai evident în ipoteza în care acaparatorul, pentru diferite motive, nu subînchiriază locuințele, ci le ține goale; cine ar putea în acest caz intenta acțiunea, nefiind subchiriaș ? Înalta Curte de Casație, secția I. (Dec. 82/919) a admis că acapararea există și în acest caz, cu toate consecințele ei nefaste pentru interesul social.

În fine, din toată economia legii reiese că un singur lucru e urmărit de legiuitor, să se dea o urgentă sancțiune acaparării indiferent cine a denunțat-o. Dovadă: această chestiune, potrivit art. 41, primează chiar o altă dispozițiune de ordine publică, prin aceia că obligă instanțele de judecată să examineze chestiunea acaparării chiar în cazul când s'ar prezenta un contract netimbrat sau timbrat insuficient și care în orice altă ipoteză ar fi adus înaintea Justiției, ar trebui în primul rând să fie trimis la timbrare, și apoi luat în considerațiune.

De altfel, acest mod de a vedea a fost confirmat și de Înalta Curte de Casație, secția I. (Dec. precitată) la 3 maiu 1919. Este drept că în acea speță chestiunea care ne preocupă nu s'a pus în mod formal înaintea Curții. Dat fiind, însă, caracterul de ordine publică al materiei, este cert că Înalta Curte ar fi putut opune din oficiu, lipsa de calitate a proprietarului, care intentase acțiunea, dacă ar fi socotit această acțiune inadmisibilă.

Tot ca o consecință a caracterului de ordine publică al măsurii de nulitate, care sancționează acapararea este și următorul: proprietarul poate cere a se constata nulitatea contractului, nu însă și diferența de chirie încasată de acaparator. Această diferență în spiritul legii, e produsul ilicit al unei infracțiuni, el ar trece ca atare în buzunarul proprietarului; e știut însă principiul că «*in pari causa*»....

Sanctiunea penală este cea prevăzută de art. 39 combinat cu 30 și 32 din lege; ea este de minimum trei luni de închisoare corecțională și de maximum un an. Circumstanțe atenuante nu sunt admise.

* * *

În speță :

1. Din actul de transacțiune amintit mai sus, se constată că A. H. Cohen, a închiriat un imobil mare, compus din mai multe apartamente (două) din care a făcut trei, o prăvălie, teatru, cafenea și o pivniță;

2. Din actele dela dosar, contractele de închiriere cum și din certificatele No. 5102, 5102 bis, 5102 ter/919 și 11779/918 eliberate de Administrația financiară a Capitalei, se constată că A. H. Cohen a subînchiriat apartamentele prăvălia, cafeneaua și pivnița, iar altă dată și teatrul modern; azi acest teatru li deține pentru sine, fiind impresarul Companiei dramatice care dă reprezentațiuni în el. Se constată deci că A. H. Cohen a închiriat mai multe locuințe și prăvălii, pe care în fapt, nu le deține pentru sine. Al doilea element al delictului este dovedit.

3. Intențiunea de a acapara, elementul *sine qua non* al oricărui delict, reiese implicit din împrejurările de fapt stabilite, a închiriat mai mult decât îi trebuie. În cazul de față intențiunea este evidentă și din împrejurarea că în contractele cu proprietarul, A. H. Cohen își rezervă facultatea subînchirierii.

Așa fiind, A. H. Cohen este acaparator.

Prin urmare acțiunea intentată de proprietari este și admisibilă și întemeiată. Tot astfel și apelul lor.

În consecință, contractul constatat prin actul de transacție autent, la No. 7999/911 este nul. Din împrejurarea că A. H. Cohen deține pentru sine teatrul, nu se poate deduce numai o nulitate parțială, căci: a) legea edictează o nulitate totală; b) este imposibil ca un act nul de drept, deci fără ființă legală, să fie totuși valabil în parte. A. H. Cohen urmează a fi condamnat la închisoare, care potrivit art. 30 și 32 nu poate fi mai mică de trei luni.

Având în vedere că prin cartea de judecată No. 405/919 a Jud. Ocol. I, București s'au anulat contractele dintre acaparator și subchiriași în loc de a se anula cele dintre proprietari și acaparator;

Având în vedere că acțiunea proprietarilor și apelul au fost găsite fondate, urmează a se reforma menționata carte de judecată.

II. — *Asupra cererii de intervențiune.*

Având în vedere cererea de intervențiune făcută de Soc. Dramatică «Excelsior» în favoarea proprietarilor.

Având în vedere că intervenienta își sprijină cererea pe motivul că fiind chiriase a lui A. H. Cohen pentru Teatrul Modern are interes a se anula contractul principal a lui A. H. Cohen cu proprietarii;

Având în vedere zisa «Convențiune de angajament» pe care o pune și A. H. Cohen, pentru a dovedi că el nu este de cât impresarul Companiei de artiști dramatici, care alcătuiesc zisa societate și că nu a închiriat Teatrul Modern intervenientei, ci s'a legat cu aceasta printr'un contract de impresă.

Considerând că în adevăr, din convențiunea de angajament menționată se constată că A. H. Cohen pune la dispoziție Societății Dramatice «Excelsior» sala Teatrului Modern, încălzită și luminată, împreună cu personalul de serviciu, că dânsul plătește și pe casier și că, în schimb, are dreptul a reținea pentru sine, în fiecare seară 30% din încasările brute și a remite 70% intervenientei.

Considerând că, în aceste împrejurări, nu se poate spune că A. H. Cohen a subînchiriat Teatrul Modern, contractul ce-l are cu intervenienta nefiind un contract de închiriere, ci unul de impresă. Că, deci, intervenienta nu are interese contrarii cu ale lui A. H. Cohen, ci dimpotrivă interesul său este ca acesta să nu fie declarat acaparator, căci în acest caz pierzând Teatrul, pierde și societatea dramatică «Excelsior» dreptul de a da reprezentațiuni în Teatrul Modern.

Considerând că deși intervenția s'a făcut nu în favoarea chiar a intervenientei, ci în aceia a proprietarilor, totuși din spiritul art. 247, 248 pr. civ., rezultă că chiar în acest caz când intervențiunea se face în favoarea unui terțiu, pentru a fi admisibilă, este necesar ca interesele intervenientului să nu fie contrarii, ca în speță, de ale intervenientului, că așa fiind, cererea de intervenție este fără interes și pentru acest motiv inadmisibilă.

III. — *Asupra apelului Ministerului Industriei și Comerțului.*

Având în vedere și apelul făcut de Ministerul de Industrie și Comerț, potrivit art. 31 din legea măsurilor excepționale;

Având în vedere că Ministerul invoacă aceleași motive ca și proprietarii;

Considerând că din moment ce apelul proprietarilor este fundat, urmează că pentru aceleași motive este fundat și apelul Ministerului de Industrie și Comerț.

Considerând că Ministerul punând concluzii și în sensul de a se aplica lui A. H. Cohen, sancțiunea penală prevăzută de lege, urmează a se condamna acesta la un minimum de trei luni închisoare corecțională.

IV. — *Asupra apelului lui A. H. Cohen.*

Având în vedere apelul lui A. H. Cohen;

Având în vedere că, în fond, acțiunea proprietarilor a fost găsită admisibilă și întemeiată, iar apelul lor fundat;

Având în vedere că, din acest punct de vedere, apelul lui A. H. Cohen este neîntemeiat și că deci trebuie respins.

Pentru aceste motive, subsemnatul G. Ionescu, jude-supleant, în neunire cu majoritatea și de acord cu concluziunile d-lui Prim Procuror, sunt de părere:

1. A se admite apelul proprietarilor C. Steriu, P. Secăreanu și Al. N. Ștefănescu, și prin consecință și acțiunea făcută de numiții, contra lui A. H. Cohen, la prima instanță.

2. A se respinge ca nefundat apelul lui A. H. Cohen, făcut contra cărței de judecată No. 405/919.

3. A se anula contractul da închiriere constatată prin tranșacția autenticată la No. 7999/911 de Trib. Ilfov, S. Not.

4. A se condamna A. H. Cohen la trei luni închisoare.

5. A se respinge ca inadmisibilă cererea de intervenție a societății dramatice «Excelsior».

Semnat: Jude-supleant G. IONESCU.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN „CHAMAERY“ 29 Ianuarie 1912.

CURTEA DE APEL DIN „GRENOBLE“ 9 Februarie 1912.

ASIGURARE TERESTRĂ. — POLIȚĂ. — INTERPRETARE. — CREANȚE IPOTECARE. — DECLARAȚIE. — PRIVILEGIUL VÂNZĂTORULUI. — DECĂDEREA

1° Clauza dintr'o poliță de asigurare, din termeni careia rezultă că asiguratul este obligat să declare, sub pedeapsă de decădere, dacă e debitor ipotecar, este lăcită și valabilă.

Dar această clauză, fiind de strictă aplicațiune, rezultă că asiguratul nu este ținut să declare decât ipotecile, iar nu și privilegiile care ar greva imobilul asigurat. Astfel, asiguratul nu suferă nici o decădere din faptul că nu a declarat că imobilul asigurat era gravat de o inscripție a privilegiului vânzătorului. (Prima speță).

2° S'a judecat însă că asiguratul își atrage decăderea, când a comis să declare că imobilul era gravat de un privilegiu al vânzătorului, dacă polița impune asiguratului obligațiunea de a arăta, în momentul când contractează asigurarea, ipotecile și creanțele garantate prin imobil. (A doua speță).

În orice caz, Societatea de asigurare are a se considera că a renunțat la dreptul de a opune decădere, dacă întocmind ea însăși polița în urma actului de vânzare, pentru a înlocui pe acela a vânzătorului, nu a ignorat inscripția privilegiului luată de aceasta din urmă, și că a continuat chiar a percepe prima după ce a fost în special încunoștiințată despre această situație de către vânzător prin o scrisoare recomandată.

(*Pand. franç. périod.*, 1914, 2, 44).

NOTĂ. — Este un punct sigur în jurisprudența franceză că clauza unei polițe de asigurare, care impune asiguratului obligațiunea de a declara dacă e debitor ipotecar, este lăcită, și, dacă e clară și precisă, are a-și primi aplicațiunea, în cazul când asiguratul nu s'a conformat prescripțiunilor ei. C. Paris, 13 Mai 1896 (S. și P. 1896, 2, 230). Dar s'au ivit dificultăți cu privire la întinderea acestei clauze, și s'a pus anume chestiunea de a se ști dacă atunci când polița impune asiguratului de a declara dacă e debitor ipotecar, să expune la decădere în cazul când omite de a declara că imobilul său se află gravat de inscripția unui privilegiu al vânzătorului. Această chestiune a fost în general tranșată în sensul negativ, V. trib. Sena, 10 Dec. 1896 și 15 Febr. 1897. La această opinie se alătură și Curtea din Chambéry (prima speță). Curtea din Grenoble decide, din contră (a 2-a speță), că faptul asiguratului de a nu fi declarat că imobilul său era gravat de privilegiul vânzătorului atrage pierderea dreptului de despăgubire. Dar totuși să observăm că în speța supusă Curții din Grenoble, clauza poliței era concepută în termeni generali și că prin ea asiguratul era ținut să declare, nu numai creanțele ipotecare dar și toate creanțele garantate de imobilul asigurat, ceea ce se aplică necesarmente și la alte creanțe, afară de cele ipotecare, cuprinzând și creanțele privilegiate asupra imobilului.

Renunțarea din partea asiguratului de a se prevala de o decădere atrasă asupra și de asigurat poate fi tacită (V. C. Orleans, 25 Ian. 1907, S. și P. 198, 2, 166, *Pard. pér.*, 1908, 2, 166; Cas, 26 Mai 1908, S. P. 1908, 1, 260; *Pard. Pér.*, 1909, s. 260) Renunțarea tacită rezultă din acte care manifestă clar voința asiguratului (V. deciziile precitate). În special s'a judecat că asiguratul care, știind că asiguratul a violat o clauză a poliței, a continuat a percepe primele, nu este primit, în caz de sinistru, a opune decăderea.

S. R.